

(המשך מעמוד 79)

בעמוד 491 של הבט הביתה מלאך מתרגם אמיר, תוך התחכמות שלא במקומה. את המילה האנגלית "hypocrisy" ל"צבי" עוקרטידי, ובעמוד 508, את "he takes a bath once" כ"הוא מתאבטבט..." חבל מאוד, שצירות כמו צחוק אפל והבט הביתה מלאך אינן זוכות לעוד מעט הקפדה, בתירגום ובעריכה, היות ומדובר בנכס ספרותי ראשוני במעלה, שמתורגמים דוגמת אמיר עושים כל שביכולתם, שלא במתכוון, לפגום באיכויות הספרותיות שלהם. אלא שאמיר לא יכול הפעם לעוצמתם של אנדרסון וולף. כוחם הספרותי גימד את רשגות התירגום שלו.

הניוון

פוקנר

בתשובה לשאלה במישאל-סופרים על סיבות הכתיבה, ענה חתן פרסי-נובל ויליאם פוקנר: "רציתי לפנות סוס, ושמעתי שאפשר להרוויח כסף מכתובת ספרים." פוקנר גם עשה זאת. הוא חיבר מחוז ספרותי בדוי, בשם 'קונפאטופה', ובמחוז דמיוני זה רקם את מרבית עלילת ספריו. הוא שאל סיגנונות מכל הבא ליד, מהמסון, אליוט, סווינבורן, ווילד וקייטס. ספריו מלאים בהשפעות של סימבוליזם ודיקנס, בהם חשף את תפיסתו הספרותית על דרום ארצות-הבי

ויליאם פוקנר, 90 פואמה, 90 פאוס

רית, הקהילה הדרומית ההיסטוריה שלה. יצירותיו של פוקנר הפכו את הלוקלי, הדרומי, לדבר בעל ערך קוסמופוליטי. בדומה לסופרים אמריקאים אחרים בני דורו, פעל פוקנר, במהלך ניסיונותיו לקנות את הסוס, כתיסטיא בהוליבורד. הוא התסריטאי של סרטים קלאסיים כהנץ מ' מאלטה ובדרכי התהילה. לצידו פעל הבמאי הנודע הווארד הוקס. הנחתית יסוד ביצירות פוקנר היא גיוונו של הדרום, כתוצאה ממילחמת האזרחים. גיוון זה הוא הנושא החוזר ונישנה ביצירותיו. הוא גם סיפור העלייה, במישור התחתי של סיפורו בשוכבי גוועת, שראה או בימים אלה בתירגום לעברית. בשוכבי גוועת הוא מסע-קבורה, אותו נושאים קולות. העילה לסידרת המונולוגים המרכיבה את הספר היא הבטחתו של אנס בדרך וארבע בניו - קאש, דארל, ג'ואל ווארדמן - ובתו ויליאם דל, לאדי בנדרן, אם המישפחה, לקובר רה בג'פרסון. הבטחה זו הופכת לספק פואמה ספק אפוס רבי-עוצמה, לאורך גדות המיסטיציזם, אל אחוות-הקבר של מישפחת האם.

בשוכבי גוועת עורך מיון תחישטי על בעיות ואורחות-החיים של הדרום האמריקאי, תוך הצגת גלריה של דמויות וסרי פועלים; ויליאם פוקנר - בשוכבי גוועת; מאנגלית: רנה ליטוויץ; הוצאת ספרית פועלים; 215 עמודים (כריכה רכה).

בחטף

היהודי האחרון ו.המכון * פרופ' לייבוביץ עושה

חור שחור לד"ר אגסי * איך הבסר עולה למעלה

העיתונאי יורם קניוק חיבר באחרונה ספר רבייהקה. היהודי האחרון, ובו כ-600 עמודים. למרות שהספר טרם ראה אור, שיכנע קניוק את המכון לתירגום ספרות עברית לתרגמו לאנגלית עוד בטרם ראה אור בעברית, ולפני שזכה בביקורת כלשהי. בימים אלה עומד מכון זה לפרסם את זכרונדברים של יעקוב שבתאי, שבניגוד לסיפור של קניוק, ראה אור בעברית. עסקה אחרת של המכון: ספרות 200 שירים של המשורר אורי צבי גרינברג לתירגום לאנגלית בידי המשורר הירושלמי מעולה הרודף שימול. המחנך ישראלי אריזן, במיפוש חיפאי השקדש לכנענים, נשא הרצאה על הכנעניות בתיאטרון הישראלי, אלא שההרצאה, בה העמיד את אביגדור המאירי ואחרים בני דורו כ.התיאטרון הכנעני, לא סיפקה אותו. הוא פירסם את הרצאתו במוסף לספרות של ידיעות אחרונות. מה שמדהים הוא, שהרצאתו/מאמרו של אלירז הגיל אין מילה או חצי מילה מוקדשת לניסיון להקים תיאטרון בעל ערכים מקבילים לניסיונות כנעניים אחרים בראשית שנות החמישים - תיאטרון זירה, בו הועלו אז כמה מחזות בעלי משמעויות כנעניות. מחזה כנעני מועלה בימים אלה בניו יורק, בתיאטרון החלוקה השווה. זהו האפוס של גילגמש, שכמה מבקרים היללו אותו. התמקדות עולם הקולנוע בתעלומה המדעית של החוריה-השחורים, מזכירה כי בדיון רדיו שנערך לפני כחודשיים אמר ד"ר יוסף אגסי, מאוניברסיטת תל-אביב, כי "אם השמש היתה מעט יותר חמה הרי ש... אלא שאגסי שוסע בפי הפרופסור ישעיהו לייבוביץ, שקבע: "או היינו הופכים לחור שחור... גם המ'לות האמריקאיות הופכת חלק מתאגידים לכללים גדולים, אלא ששם, בארצות הברית, החליט פאן קלאב להתמודד במגמה זו, תוך הגנה על צרכיהם של הסופרים, המתרגמים והמשוררים. בידיעות

שפורסמו בעיתונות על האירוע תלחי 80 נאמר כי מארגנו הוא, "האוצר" אמנון ברזל. אוצר, כידוע, הוא התירגום העברי למונח המיקצועי, "קוראטור", שהוא מעריך אמנות מטעם מוסיאון. אמנים רבים הפנו מיכתבים למדור זה בשאלה: באיזה מוסיאון קיבל מר ברזל את התואר אוצר? תחת הכותרת אף אחד אינו יוצא חנאן חי ראה אור בארצות-הברית סיפורו של המשורר, הזמר ומייסד להקת הדלתות, ג'ים מוריסון. לספר זה צירף אחרית-דבר הסופר והמחזאי מיקל מק-לור, מי שחיבר את המחזה הזקן. שחוק על שפתיים רבות העלתה רשימה תחת הכותרת המוז' והפנינים, שעסקה בקובץ שיריו של מנחם כהן שירים ואימוני שירה. מחבר הרשימה הוא המשורר הפולני-עברי יעקוב בוסר. הסיבה לשחוק היתה פגם אתי של ז'וז' סתווי, עורך מדור הספרות של ידיעות אחרונות, שמסר ספר שראה אור בהוצאת ירחון הספרות פרוזה לידו בוסר, העורך עיתון שהוא חיקוי לפרוזה (עיתון 1977). הצלחת איגוד אמני ישראל (אמ"י) עוררה רעיונות חדשניים בקרב סופרים ומשוררים עבריים בארץ, שנתקאו למראה התאגדותם של האמנים ומאבקם רב ההצלחה ברשות-השידור. התוצאה: סופרים ומשוררים רבים עומדים להתחיל בימים אלה במסע של התארגנות. על בסיס מקצועי, של כותבים, מחברים ומתרגמים. התארגנות זו עשויה להביא לפירוקה של אגודת הסופרים, אשר מזה עשרות שנים אינה דואגת לצרכיהם של הכותבים, המחברים והמתרגמים בישראל. ברשימה "boki schwartz" (העולם הזה, 2240) נזכר האמן "נחום טבת, הפועל בניו-יורק... קביעה זו עשויה להתשיך אותו בירידה מהארץ. אחותו, העיתונאית שולמית טוויב, העירה לי, כי טבת שב ארצה לפני כחודש ימים, מבלי שיש בידו דרכון אמריקאי, כפי שיש בידי השורץ.

סונטאג

בשנות הארבעים ובראשית החמישים כונתה סונטאג כטרקליני התרבות של ניו-יורק. כהגברת השחורה של הספרות האמריקאית, בזכות שיערה הא-רוך והשחור, מאז האפיר השיער והגב' סונטאג מטפחת יצר התבטלות של התרבות האמריקאית לעומת אחותה המבוגרת האירופית.

לפני כמה שנים אובחנה אצל סונטאג מחלת סרטן, והיא התחלמה ממנה. ובעקבות החוויה הטראומטית שעברה היא חיברה מסה, ספק ספר, בהזן את עולם הסרטן. אלא שסונטאג עושה את שהיא עושה בכלים של אירופה, תוך שהיא מחמיצה את המרכיב האמריקאי של מיי תוס הסרטן. סיפורה של סונטאג המחלה כמטאפורה ראה אור באחרונה בתירגום לעברית, ומילד עיסוקו הרפואי, הוא גם עוסק בתשקיף פסיכולוגי, החושף את ריקנותה של הגב' סונטאג, ואת המחלה האמריקאית כמטאפורה אירופית. במילים אחרות: אם אתה אמריקאי ואין לך מה לומר לאמריקאים, הרי שאתה מתכסה באיטליה של התרבות האירופית, כדי ש' האמריקאים יחשבו שיש לך מה לומר - מחלה שאינטלקטואלים אמריקאים רבים דבקו בה. לעתים נדמה שהמדובר במג'י פה שכמה מניגופיה הגיעו גם לטרקליני התרבות והספרות הישראליים. הגב' סונטאג מתסל'נת את הסרטן על מסורת התרבות והספרות של השחפת במאה ה'יט, והיא מביאה ציטטות ואמירות טפלות לרוב מאותה מסורת. גישתה של סונטאג לסרטן היא אלימה, וולגרית ומאד לא מבינה את הכאב האנושי. המחלה כמטאפורה היא כבהינת אנתר' לוגיה לא-בהירה של ציטוטים מדברי סופ' רים והוגים שונים על מחלות ממאירות של העבר הרחוק, ומן ההווה הסרטני של מחצית המאה העשרים. הגב' סונטאג, בי הסבריה הרפואיים, מביאה גירסאות כמו: "נאפוליאון, יוליס'ס, גראנט, ריכרט א. מאפט ויוברט האמפרי, אצל כל אלה הסבירו את הסרטן כתגובה למפלה פוליטית ולקיצוני האמביציות שלהם. והמדות מסרטן של אלה שקשה יותר לאפיינם כמפסידים, כמו פרויד וכן ויטנשטיין, הופכר כעונש של חיים, שהיה בהם ויתור על האינסטינקטיבי..."

הנחות אלה מצרפת הגב' סונטאג הנ' * סונאג סונטאג - המחלה כמטאפורה; עברית: יהודה לנדא; הוצאת עם עובד, 82 עמודים (כריכה רכה).

חות מטופשות כמו, "הסרטן, שלא כמו השחפת, נחשב בדרך כלל כמחלה לא מתאימה לאופי רומנטי... והסברה לכך סתום עוד יותר: "אולי משום שריבאון לא-רומנטי תפס את מקומה של הרומנטיקה על המלנווליה..." לא נפקד במסה זאת פרק ההוכחות "המדעיות" של הגב' סונטאג, ולסיכום: מרוב ציטטות וניסיונות להרשים את הר אמריקאים בכורש הציטוט שלה, מסתירה סונטאג את הסרטן והופכת אותו למונח כמעט-אקדמי, שביכולתו להזניח מחלקות לספרות של אוניברסיטאות אמריקאיות. זהו ספר שדוף, שחובר בידי אליה תר' רנית של התרבות האמריקאית, מבלי שיהיה בספר זה דבר'מה הקשור או המזכיר את מוזן-האליס.

סונאג סונטאג הגברת השחורה של הספרות האמריקאית